

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

Ижтимоий-сиёсий газета

ЖАМИЯТ

№ 38-39
(908)
2024 йил
26 сентябрь,
Пайшанба

ҲОЗИРГИ ЗАМОН: Янги Ўзбекистондаги ислоҳотлар фалсафаси

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ўз фаолиятини бошлаганидан бўён ўтган қисқа давр ичидаги янги таҳрирдаги Ўзбекистон Конституцияси, бир қатор кодекс ва қонунлар, миллӣ стратегия ва давлат дастурларини қабул қилиш ташабbusларини илгари сурди. Давлатимиз раҳбари, шунингдек, Янги Ўзбекистонни барпо этиш ва Учинчи Ренессанс пойдеворини тиклашга қаратилган қўплаб фармон, қарор ва фармойишларни имзолади.

Бугунги кунда мамлакатимиз ҳаётининг барча соҳаларига изчилик билан жорий этилаётган ана шу қўламдор, муҳим ва долзарб ҳуқуқий асосларни яратишнинг туб сиёсий-назарий мөхияти Ўзбекистон Президентининг китоблари, дастурий маъруза ва нутқларида батафсил баён этилган. Шундай фундаментал асарлардан бири – “Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси” китоби 2022 йилда чоп этилган бўлса, 2024 йилда “Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон” номли навбатдаги салмоқли сиёсий асар нашрдан чиқди.

Бош ғоя – инсон қадрини улуғлаш

Муаллифнинг кўп йиллик ижтимоий-иктисодий ва сиё-

сий-хукукий қарашлари, воқеликка янгича ва теран ёндашувларининг маҳсули бўлган ушбу китоб қўйидаги сўзлар билан бошланади:

“Тарих синовларидан ўтган

ҳақиқат шуки, ўзини ўзгартиришга кодир бўлган, вақтни – имкониятга, имкониятни ютуққа, ютуқни тараққиёт пойдеворига айлантира олган халқ – буюк халқдир.

Бундай халқ, ҳеч шубҳасиз, ҳаётни ҳам, ижтимоий муҳитни ҳам ўзгартира олади, кўзлаган мурод-мақсадларига албатта эришади.

Мен ана шундай улуғ эътиқод билан яшаётган халққа раҳбар бўлиб, одамларни ҳаётдан рози қилиш, уларнинг қалbidаги эзгу орзу-умидларини рўёбга чиқариш йўлида хизмат қилишни ўзим учун улкан шараф ва масъулият деб биламан”.

Дарҳақиқат, Президент Шавкат Мирзиёев серқирра ва натижадор фаолиятининг маъно-мазмунига айланган, кейинги саккиз йил давомида мамлакатимизда амалга

оширилаётган барча ислоҳотларнинг марказида турган давлатимиз мустақиллигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, юртимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, одамларни ҳаётдан рози қилиш, инсон қадрини улуғлаш каби эзгу тушунчалар мазкур китобнинг бош гояси, асосий лейтмотивини ташкил этади.

(Давоми 2-3-саҳифаларда)

ТАБИАТ ТАЖОВУЗНИ КЕЧИРМАЙДИ

Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги томонидан ўтказилган матбуот анжуманида соҳада амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот берилди. Тадбирда вазир ўринбосари Жусипбек Қазбеков, Бош прокуратура Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва ўрмон хўжалиги соҳасидаги қонунчилик ижроси устидан назорат бошқармаси бошлиғи Ўқтам Ўтаев, вазирлик бошқарма ва бўлим ходимлари, тизим ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Анжуманда вазирлик томонидан жорий йилнинг 6 ойи давомида амалга оширилган ишлар юзасидан маълумот берилди. Шунингдек, келгусидаги режаларга ҳам алоҳида тўхталиб ўтилди.

“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида 2024 йил баҳорги кўчат экиш мавсумида Республика бўйича 138 млн туп (режага нисбатан – 110,5 %) кўчат экилди. Худудларда вазирлик, идора ва маҳаллий ҳокимликлар томонидан 257 та “яшил боғлар” барпо этилиб, уларнинг умумий сони 517 тага етказилди. “Очиқ бюджет” тизими орқали “Менинг боғим” лойиҳаси ишга туширилди. Фуқаролар томонидан ташабbus билдирилган 738 та лойиҳа орасидан 215 та лойиҳа ғолиб деб топилиб, жами 48,7 млрд сўм молиялаштириш учун ўналтирилди.

Жорий йил якунига қадар “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида кузги кўчат экиш мавсумида Республика майдонида 75 млн туп дараҳт ва бута кўчатлари экилади. Кузги кўчат экиш мавсумида Республика бўйича 134 та “яшил боғ”лар барпо этилади. “Менинг боғим” лойиҳаси доирасида ғолиб деб топилган 215 та ташабbusларнинг лойиҳа хужжатлари ишлаб чиқилади ва кузги кўчат экиш мавсумида “яшил боғлар” ва “яшил жамоат паркларини” барпо этиш ишлари бошланади. Йил якунига қадар Орол бўйи майдонда шундан, Қорақалпоғистон Республикасида 200 минг, Навоий вилоятида 50 минг, Бухоро вилоятида 40 минг ва Хоразм вилоятида 10 минг гектар майдонда “Яшил қопламалар” барпо этилади. Жорий йил якунига

қадар атроф-муҳитга таъсир кўрсатишининг I ва II тоифасига мансуб саноат ҳамда йирик қурилиш материаллари, энергетика ва металлургия корхоналари томонидан ўз ва туташ худудларида 10 млн дона дараҳт кўчатлари экилади ва “яшил белбоғ”лар яратилади.

Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш ва мониторинг йўналишида: атроф-муҳитга таъсир кўрсатувчи I-IV тоифага мансуб 11 296 та (прогнозга нисбатан – 107 %) обьект давлат экологик экспертизадан ўтказилди. “Тоза ҳаво” ойлиги тадбири давомида 205 мингта (102 %) автотранспорт воситаси экологик назоратдан ўтказилди. 52 та йирик саноат корхонасида чанг-газ тутиб қолиш ускуналари ўрнатилди ва мавжудлари модернизация қилинди. Тошкент шахрида жорий йил-

нинг 29 марта, 24 апрель, 22 май, 26 июнь, 24 июль ва 28 август қунлари “Автомобилсиз кун” жамоатчилик лойиҳаси ўтказилди. Жорий йил якунига қадар атроф-муҳитга таъсири юқори бўлган I ва II тоифага мансуб 80 та саноат корхонасида юқори самарадор чанг-газ тозалаш ускуналари ўрнатилади ва модернизация қилинади. “Тоза ҳаво” ойлигининг II босқичида жами 200 минг дона автотранспорт воситалари экологик назоратдан ўтказилади. Пойтахтизмиз Тошкент ва Нукус шахрида ҳамда вилоятлар марказларида жорий йилнинг иккинчи ярим йиллигида ҳар ойнинг тўртинчи чоршанбасида (25 сентябрь, 23 октябрь, 27 ноябрь ва 25 декабрь кунлари) “Автомобилсиз кун” жамоатчилик лойиҳаси тадбирлари ўтказилади.

(Давоми 4-саҳифада)

Хозирги замон: янги Ўзбекистондаги шохомлар фалсафаси

(Бошланиши 1-саҳифада)

Янги Ўзбекистоннинг бугунги киёфаси, мамлакатимизнинг жаҳон тараққиётida тутган ўрни ва мавқи, муҳим ҳалкаро ижтиёмий-сиёсий жаҳонлардаги фаол иштироки, долзарб масалалар бўйича илгари сурʼетган кўплаб ташабbusларининг мазмун-моҳияти ушбу кенг камровли, фундаментал асарда чукур таҳлил ва далиллар, аниқ фикр-мулоҳазалар асосида тегран ёритиб берилган. Муаллиф таъбири билан айтганда, “Эртаги кун тарини бугун ёзишимиз шарт. Янги давр учун янгиғоя ва ташабbusлар, пухта ўйланган истиқболи режалар, янги марра ва ғалабалар керак бўлади”.

Ўзбекистон Президентининг янги китобида аввало хозирги замонда ҳалкаро майдонда ҳукм сурʼетган мураккаб, таҳликали жарабёнлар, оқибатни башорат килиб бўйлайдиган ўзғаришлар, дунёнинг ва мамлакатимизнинг барқарор ривожланиши йўлидаги ҳаф-хатарлар, таҳдидлар атрофлича таҳлил этилганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Муаллиф ушбу асарини ёзишга кадар ҳам “Хозирги замон” тушунчаси борасида ниҳоятда тегран мушоҳада юритиб келгани бундан катта аҳамият касб этади.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг таътифи ва талқинларига кўра, хозирги замонда:

■ биринчидан, мамлакатларнинг савдо, молия, сармоя, технология ва инновациялар трансфери соҳаларидаги самарали ҳамкорлигида тўсқинлик киладиган янги ажратувчи чегаралар вужудга кельмоқда;

■ иккинчидан, тури мамлакатлар низо ва адоварлар, қарама-каршилик, ишончизислик муҳити кучаймоқда ҳамда жамиятлар ичада маънавий таназзул илдиз отмоқда;

■ иккисинчидан, турли мамлакатлар ўтасида низо ва адоварлар, қарама-каршилик, ишончизислик муҳити кучаймоқда ҳамда жамиятлар ичада маънавий таназзул илдиз отмоқда;

■ иккисинчидан, дунёда давом этадиган турли мурарolар, гуманистар, эпидемиологик ва ижли интиқозлари БМТнинг Барқарор

учинчидан, нотинч ва таҳликали замонда азалий қадриятларни, одамийлик киёфасини саклаб колишиб тобора мушкул бўлиб боромоқда;

■ тўртингидан, янги вайронкор мурарolар пайдо бўлмоқда, глобал ва мингакавий ҳаф-хатарларни таҳдидлар кучаймоқда;

■ бешинчидан, ташвиши жиҳати шундаки, бу ҳаф-хатарлар давлатлар ўтасида ўзаро ишонч камаётган, қарама-каршилик ва зиддиятлар ортини натижасида геосиёсий кескинлик ортаётган вазиятда кечмоқда;

■ ўн тўртингидан, жаҳон иқтиодиётida сайёрамизда кескин экологик вазият юзага келиб, барча китъаларда ва мамлакатларда имчимлик суви тақчиллиги, атроф-муҳит ифлосланиши, тупрок емириши, кучли чанг ва кум бўёнлари, биохилма-хилликинг ўқолиши, қишлоқ хўжалиги хосилдорларининг пасайиши каби муаммолар авжига чикмоқда;

■ ўн тўртингидан, ҳалкаро ҳукук нормалари ва принциплари тез-тез бузилмоқда;

■ еттингидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, шу билан бирга, бутун жаҳон иқтиодиётни ракамлаштириши жарабёнига ўтмоқда, “яшил” технологиялар ва инновацион тараққиёт ҳар қандай соҳа ва бизнес ривожи учун устувор аҳамият яксаб этмоқда;

■ ўн бешинчидан, шу билан бирга, бутун жаҳон иқтиодиётни ракамлаштириши жарабёнига ўтмоқда, “яшил” технологиялар ва инновацион тараққиёт ҳар қандай соҳа ва бизнес ривожи учун устувор аҳамият яксаб этмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, афуски, ўзининг самародорлигини борган сари йўқотмоқда;

■ ўн бешинчидан, инқироз ва муаммоларни ҳал қилиш бўйича жаҳон ҳамжамиятида мавжуд бўлган ҳалкаро-ҳукукий воситалар, аф

ЗАМОНАВИЙ ХАЛКАРО МИГРАЦИЯ

Миграция – инсоният тарихидир. Башарият тарихида унинг кўчиб юриши, яъни миграцион ҳаракати жуда қадимий жараён хисобланади. Лекин жамият тараққиётининг алохида даврларида, шу даврнинг ишлаб чиқариш усули, муносабатларига мос ҳолда ахоли миграцияси ўз турлари, мақсад, вазифалари ва оқибатлари билан фарқ қилган.

Бирок хар бир даврнинг миграция жараёни ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб турли хил оқибатларга олиб келади. Бугунги кунда тунё аҳолисининг худудлар бўйлаб тойлашуви, ҳаракати ҳам миграцион ҳаракатнинг натижасидир. Нсонлар, яшаш, ишлаш, ўқиш, ва ғоддий аҳволини яхшилаш каби ақсадларда доимо турли худудлар бўйлаб ҳаракат қиласилар. Аҳоли миграцияси – бу одамларнинг уёки тутундудар чегараси орқали, яшаш шайни доимий ўзгартираётган ёки иска ёхуд узоқ муддатларда ёки

ишилаш учун аҳолининг бошқа бир мамлакатдан иккинчи бир мамлакат худудига кўчиб келиши. Бу икки ҳолат ўртасидаги фарқ миграция сальдоси деб номланади. Эмигрантнинг ўз юртига кайтиб келиши реэмиграция деб аталади. Халқаро миграцияда юқори малакали мигрантлар “ақлли муҳожирлар”-деб аталади. XXI аср бошларида дунё худудларида халқаро миграцион жараёнлар кучайди. Мутахассислар бу жараёнда иштирок этажётган аҳолини асосан олти гурухга ажратганлар:

- Оилавий ва бошқа сабабларга кўра, доимий яшаш мақсадида бир давлатдан иккинчи давлатга кетган эммигрантлар,
- Мигрант-меҳнаткашлар,
- ноқонуний иммигрантлар,
- қочоқлар,
- талабалар, стажёр-тадқиқотчилар, илмий ходимлар ва профессор-ўқитувчилар,

мигрантларнинг 52 % ини эркаклар ва 48 % ини аёллар ташкил этмоқда. Европа Иттифоқи давлатларида XXI аср бошида эркаклар улуши 48% дан 52% га кўтарилиган бир пайтда Осиё давлатларида аксинча, эркаклар улуши 47% дан 45% га пасайди. 2024 йилги маълумотларга кўра, ўз ватанидан кетаётгандарнинг қирқ миллионга яқини болалар, 6 миллиони талабалар ва 160 миллиони меҳнат мигрантларидан иборат. Мигрантларнинг 31 фоизи Осиёда, 30 фоизи Европада, 26 фоизи Шимолий ва Жанубий Америкада, 10 фоизи Африкада, 3 фоизи Океания давлатларида қўним топган. Мигрантлар кўп давлатлардаги ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий ўзгаришларга таъсир кўрсатади. Халқаро миграцияда асосий ўринни меҳнат миграцияси эгалламоқда. Чунки ҳозирги даврда инсоннинг яشاши учун иқтисодий омилнинг аҳамияти кучайди. Одатда миграциянинг асосий сабабларидан бири сифатида иқтисодий омил кўрсатилади. Яъни бир хил ишга икки мамлакатда бир-биридан кескин, ер билан осмон қадар тарзда фарқланадиган маош тўланиши мигрантлар масаласини кескинлаштиряпти. Айни пайтда у ёки бу минтақада муайян соҳа мутахассисларнинг етишмаслиги ҳам шу соҳа мутахассисларига катта маош тўланишига, демак, миграция оқимининг пайдо бўлишига олиб келади. Миграция жараённинг ижобий натижаларидан бири – мигрантларнинг пул ўтказмалари. Пул ўтказмалари оқимлари ривожланаётган мамлакатлар иқтисодий ахволи яхшиланишига ҳамда жаҳон молия тизими билан бирга ривожланаётган давлатлар молия тизимининг такомиллашувига жиддий таъсир кўрсатувчи асосий омил ҳисобланади. Статистика маълумотларига кўра, мигрантлар томонидан 2024 йилга келиб жўнатилган маблағлар миқдори 800 миллиард АҚШ долларидан ортиб кетган ва бу пулнинг 650 миллиард доллари ривожланаётган давлатларга жўнатилганлигини эътиборга оладиган бўлсак, бунда инсон омили мавзуси, нафакат, иқтисодий, балки ижтимоий-сиёсий жиҳатдан ҳам ўта мухимлиги ни таъкидлаш жоиз. Бугунги кунда эса Шарқий Европанинг юкори малакали мутахассислари АҚШ, Канада ва Гарбий Европадан қўним топишмоқда. Маълумотларга кўра, мигрантларнинг катта қисми кўп миқдорда нефть экспорт қиласидан Яқин Шарқ мамлакатлари га келишмоқда. Бу мамлакатларда соҳа ишчиларининг 70 фоиздан ортигини хорижликлар ташкил этади. Шунингдек, Аргентина, Бразилия, Сингапур, Гонконг, Японияда ҳам меҳнат мигрантлари сони тобора ортиб бормоқда. Дунё бозорига меҳнат мигрантларини етказиб берувчи асосий мамлакатлар эса Хиндистон, Покистон, Вьетнам, Жазоир, Мексика, Ирландия ва МДҲ давлатлари бўлиб қолмоқда. Сўнгти йилларда халқаро миграция жараёнларини тартибга солиш тамойиллари ва бу масалага ёндашув тубдан қайта кўриб чиқилмоқда. Бутун дунёдаги миграция оқимларини тартибга солиш мақсадида халқаро даражада миграция хизматларини кўрсатиш борасида Халқаро Миграция Ташкилоти (ХМТ) ва Халқаро Меҳнат Ташкилоти (ХМТ) ўз фаолиятини олиб бормоқда. Уларнинг вазифалари – инсонпарварлик ва миграция жараёнларини тартибга солишга ёрдам бериш, миграция назорати чораларини тартибга солиш ва инсонпарварлаштириш, миграция масалаларига амалий ечимларни топиш ва муҳтоҷ мухожирларга, шу жумладан, қочқинлар ва мигрантлар учун гуманитар ёрдам кўрсатишда кўмаклашишда ХМТ ва ХМТ ҳукумат ва мигрантларга маслаҳат ва хизматларини тақдим этади. Миграция жараёни иқтисодий, ижтимоий ва маданий ривожланиши билан бир қаторда одамларнинг эркин ҳаракатланиш хукуки билан боғлиқ. Ушбу соҳаларнинг барчасини қамраб олган ХМТ ва ХМТ фаолиятлари халқаро тараққиётни рағбатлантиришга қаратилган миграция сиёсати масалалари бўйича муҳокамалар ташкил этиш, тавсиялар тайёрлаш, мигрантларнинг хукукларини химоя

Бугуннинг гапи

2024 йил 26 сентябрь
№ 38-39 (908) **ЖАМИЯТ**

қилиш, соғлиқни сақлаш масаларларини ҳал қилиш ва миграция жараёнлари билан боғлиқ ҳуқуқларни ҳимоя қилишдан иборатдир. Мазкур ташкилотлар БМТнинг соҳавий ташкилотлари хисобланади. Уларнинг фаолияти умумий манфаатлар учун инсонийликни сақлаган ҳолда миграцияни тартибга солишдаги асосий фаолияти тартибли амалга ошириш, муаммоларга амалий ечим излаш ва муҳтож мигрантларга инсонпарварлик ёрдамини кўрсатишга қаратилган. Халқаро миграцияда иштирок этаётган мигрантларнинг ижтимоий, сиёсий, ҳуқукий, тиббий ва меҳнат ҳуқуқларини назарда тутувчи давлатлароро даражадаги ҳужжатлар имзоланган.

килотга аъзо бўлиш Ўзбекистонга бир қатор ҳуқуқлардан фойдаланишга имкон беради. Жумладан, овоз бериш ҳуқуқидан фойдаланиш, Кенгашда қарор қабул қилиш ва фаолиятида иштирок этишга, жорий дастурларда қатнашиш ёки унинг эҳтиёж ва манфаатларига доир ишлаб чиқиладиган янги лойиҳаларга ўз таклифини бериши ва миграция билан боғлиқ дастурларга халқаро молиявий ёрдам олиши мумкин. Шунингдек, ташкилотнинг ривожлантириш жамғармаси маблағларидан фойдаланиш ҳуқукига ҳам эга бўлади.

Халқаро миграция жараёнида жаҳон ва Ўзбекистон иштирокининг ҳозирги кундаки ўзига хос ху-

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Биш Ассамблеяси 1990 йил 18 декабрда барча меҳнат муҳожирлари ва уларнинг оиласлари хукуқларини ҳимоя килиш тўғрисидаги Халқаро конвенцияни қабул қилган. Натижада Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Биш Ассам-

**Миграция жараёнининг
жобий натижаларидан бири –
мигрантларнинг
пул ўтказмалариdir.**

играцияда меҳнат миграцияда бўлган муносабат тубдан бормоқда. Хорижий давлати мигрантларнинг ўз юртимоий-иктисодий ҳаётига, шейтда улар ишлаётган мамтараккиётига кўшаётган катта. Ўз навбатида, четтарларда меҳнат қилаётган тарниг хукуқ ва қонуний тарнини химоя этишга устуна шундаки жаҳон ҳамжамиятининг барча мамлакатларини қамраб олишидадир.

Дунёнинг кўпгина мамлакатларида миграция жараёнларининг жамиятнинг сиёсий-ижтимоий барқарорлигига таъсири ҳамда бу борадаги халқаро ва хорижий давлатларнинг тажрибасини ўрганишга ихтисослашган марказлар ташкил этилган.

Касида ташкил мэдният миграцияси бўйича фаол давлат сиёсати амалга оширилиб келинмоқда. Ўзбекистон Республикаси фуқаролари мамлакат қонун хужжатларига мувофиқ хукуматлараро, идоралараро шартнома ва битимлар асосида меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун хорижга чиқиш хукуқига эга. Хусусий меҳнат шартномалари бўйича меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун чет элларда ишлаш учун Ўз-

илят қаратылалыпты. Жумлабекистон Республикасында ирги кунда ахоли ташки миграцияси агентлигининг шароиткода ушбу соҳадаги асослар такомиллаштирила. Жаҳондаги ижтимоий сиёсий, сиёсий жараёнларнинг шуви миллий чегараларни ичиши, ички ва ташқи сиёсидаги фарқларнинг камайшаро муносабатларда янги чиларнинг пайдо бўлиши, ижтимоий-сиёсий макон-шароитланиши билан бир вактро миграция жараёнларига таъсир ўтказмоқда. Унинг қибатларини юмшатиш ва раро муносабатлар тизигича шароитларни хисобга олда қайта кўриб чиқиш бундаги долзарб масалалари хисобланади. Мигрант-хаётинимкониятларини, даги режаларини тузишга, ижтимоий шарт-шароит

Мамлакатимизда бу борада самарали миграция сиёсати, ташки миграция жараёнлари билан боғлик шароитларни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилиб, қатор мақсадли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Миграция муаммосини оқилона ва рационал ҳал этишининг давлат сиёсатидаги роли ҳамда аҳамиятини ошириш, миграция жараёнларини халқаро хусусий тартибга солувчи икки томонлама ва кўп томонлама шартномалар тузиш, халқаро конвенцияларни ратификация қилиш, мигрантларнинг хукукларини химоя қилиш мақсадида кенг кўламли тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Бу, энг аввало, меҳнат мигрантлари билан ишлаш соҳасидаги дипломатик ваколатхоналарнинг асосий фаолият йўналишлари, чет элда Ўзбекистон фуқароларининг шахсий хавфсизлигини таъминлаш ва уларнинг ижтимоий химояси бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш тамойили орқали

Узбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги хузуридан Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги томонидан бериладиган рухсатномалар бўйича чиқиш мумкин. Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги мамлакатда иш кучининг ташқи миграциясини тартибга солиш ва бошқариш бўйича ваколатли давлат тузилмаси хисобланади. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хукуклари ва манфаатларини хисобга олган ҳолда, кейинги йилларда ташқи меҳнат миграциясининг самарали тизимини таъминлаш борасида давлатимиз томонидан аниқ чора-тадбирлар белгиланиши давом этмоғи лозим.

ушбу соҳанинг устувор йўналишларидан бири сифатида белгилаб берилиши уни ҳар томонлама тадқиқ этиш муҳим аҳамият касб этишидан далолат беради.

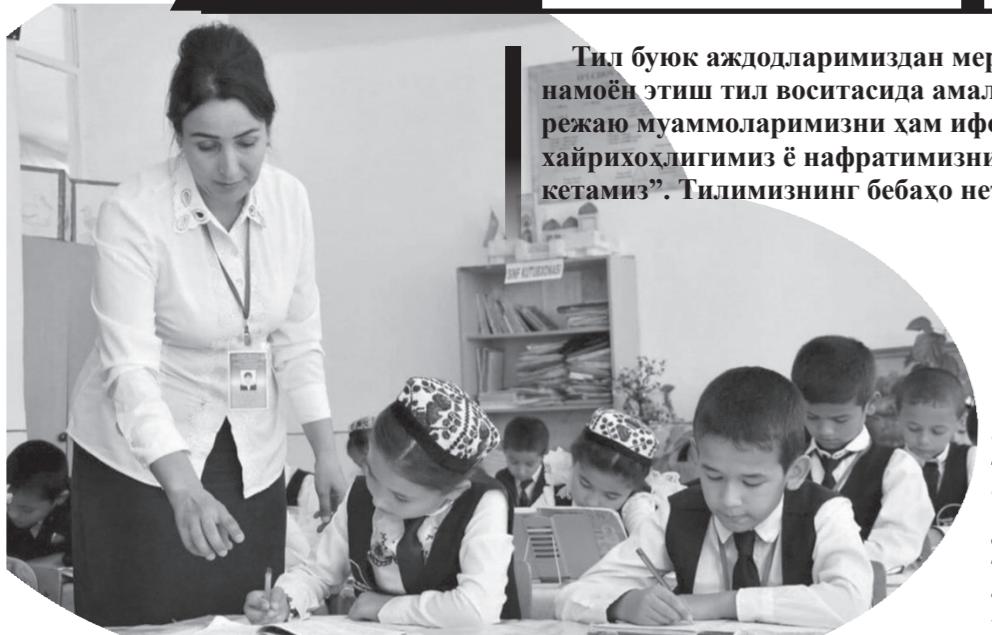
Ўзбекистон Республикасида миграция масаласини оқилона ҳал этишнинг давлат сиёсатидаги роли ҳамда аҳамиятини ошириш, миграция жараёнларини халқаро тартибга солувчи икки томонлама ва кўп томонлама шартномалар тузиш, халқаро конвенцияларни ратификация килиш, мигрантларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида кенг кўламли тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Хулоса сифатида айтиш жоиз-
ки, мамлакатимизда изчил тарзда
давом этаётган ислоҳотларнинг
муҳим таркибий қисми фуқаро-
ларнинг меҳнат қилишига бўл-
ган конституциявий хукуқларини
амалга ошириш ҳисобланади. Ўз-
бекистон Республикаси Консти-
туцияси тегишли мoddасида “хар
бир шахс меҳнат қилиш, эркин

касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқукига эгадир”. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг конституциявий ҳуқуки бўлган меҳнат ҳуқуқини рӯёбга чиқаришнинг яна бир муҳим йўналиши – ташқи меҳнат миграцияси соҳасидир. Ўзбекистон Республикасида ташқи меҳнат миграцияси бўйича фаол давлат сиёсати амалга оширилиб келинмоқда. Ўзбекистон Республикаси фуқаролари мамлакат қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳукуматлараро, идоралараро шартнома ва битимлар асосида меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун хорижга чиқиш ҳуқукига эга. Ҳусусий меҳнат шартномалари бўйича меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун чет элларда ишлаш учун Ўз-

Узбекистон Республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги хузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги томонидан бериладиган руҳсатномалар бўйича чиқиши мумкин. Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги мамлакатда иш кучининг ташқи миграциясини тартибга солиш ва бошқариш бўйича ваколатли давлат тузилмаси ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хуқуклари ва манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, кейинги йилларда ташқи меҳнат миграциясининг самарали тизимини таъминлаш борасида давлатимиз томонидан аниқ чора-тадбирлар белгиланиши давом этмоғи лозим.

Абдумуҳтор РАҲМОНОВ,
Тошкент давлат юридик
университети Халқаро хуқуқ ва
инсон хуқуклари кафедраси
профессори

Тил буюк аждодларимиздан мерос миллий қадрият, тафаккур қуролидир. Тафаккуримиз маҳсулини намоён этиш тил воситасида амалга оширилади. Қувончу шодлигимизни ҳам, ғам-ташвишимизни, режаю муаммоларимизни ҳам ифода этадиган восита тилимиз ҳисобланади. Мехримизни, қаҳримизни, хайрихоҳлигимиз ё нафратимизни тил ёрдамида баён этамиз. У сиз, содда қилиб айтганда, “ёрилиб кетамиз”. Тилимизнинг бебаҳо неъмат эканлиги аввало ана шунда.

МИЛЛАТ РУХИ

Тил – миллат тафаккурининг бебаҳо хазинаси, улкан бойлиги сифатида ижтимоий ҳаётда муҳим аҳамият қасб этиди.

Дунёда етти мингта яқин тил ва лаҳжалар бор. Уларнинг фақат икки юзга яқини Давлат тили мақомига эга. Ана шу тиллар орасида Ўзбек тили ҳам борлигидан ҳақли равишда фахрданамиз.

ланамиз.
Ўша етти минг тилнинг тўқсон фоизида юз минг ва ҳатто ундан ҳам камроқ одам сўзлашади. Йўқолиб бораётган тиллар ҳам оз эмас. Ўзбек тилида сўзлашадиганларнинг сони эса эллик миллионга яқин. Бу кўрсаткич ҳам кўнгилларимизга кувонч бағишлайди.

Она тилимиз бундан ўттиз тўрт йил аввал Давлат тили мақомини олди ва бу мустақиллик сари қўйилган дадил қадам бўлганилиги ҳақли равишда эътироф этилади. Шундан бўён ўтган давр мобайнида тилимизни ривожлантириш борасида муайян ишлар амалга оширилди, ҳар йили 21 октябрни Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилган кун сифатида нишонлаб қеламиз.

Сўнгги йилларда эса бу байрамни янада юқори кўтаринкилик илишионлаяпмиз. Чунки тилимизни ўрганиши ва тарғиб қилишга эътибор янада кучайтирилди. Ўзбек тили байрамини

сан рус тилида, дарсхонада ҳаммаси ўзбек болалари, ўқитувчи ўзбек, албатта рус тилида дарс ўтишимиз шарт эди.

амалга оширилмоқда. Президентимизнинг 2020 йил 10 октябрдаги “Мамлакатимизда ўзбек тилини янада ривожлантириш ва тил сиёсатини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ти фармонига мувофиқ, Ўзбекистондаги миллат ва элатларнинг тилларини сақлаш ва ривожлантириш, давлат тили сифатида ўзбек тилини ўрганиш учун шарт-шароитлар яратиш, тил сиёсатини ривожлантиришнинг стратегик мақсадлари, устувор йўналиш ва истиқболдаги вазифалар белгилаб берилди.

лоқот маданиятини ривожлантиришнинг асосий йўли китоб мутолаасидир. Халқ оғзаки изходи, мумтоз адабиётимиз тилимизнинг бебаҳо хазинасири. Назаримда бадиий китобларни, айниқса, мумтоз адабиёт намуналари ни ўқиш билан тилимиз янада бой ва жозибали бўлади, юрагимизда, онгу тафаккуримизда она тилимизга бўлган меҳр-муҳаббат туйғулари янада мустаҳкамланади. Абдулла Қодирий ёки Чўлпон асарларини ўқиш жараённида бугун истеъмолда бўлмаган канча сўзларимиз борлигига амин

Тилимизнинг дунё тиллари орасида-ги ўрни ва нуфузи ҳақидаги маълумотлар ҳам кўнгилга кувонч баҳш этади. Шундан ўзбекона айтганда “тилимиз узун”. Қирқта туркй тил орасида шу тилда гаплашадиганлар салмоғи бўйича ўзбек тили иккинчи ўринда туради. Дунёнинг қатор университетларида

дан да тузларимиз берилгана танин бўламиз. Ҳар қандай сўз ишлатилмаса аста секин унутилиб кетади. Бебаҳо бойлигимиз бўлган сўзларни йўқотиш билан тилимизнинг жозибаси ва тароватига путур етади. Сўз бойлигимиз ортиши билан муомала-мулоқотларимиз гўзаллашиб, сўзларни унтиш билан нутқимиз фариблашиб боради.

турли миллат вакиллари ўзбек тили ва адабиётини ўрганишяпти, ушбу соҳада илмий изланиш ва тадқиқотлар олиб бораётган чет эллик олимлар сафи ҳам тобора кенгаймоқда. Бу эса дунё ҳамжамияти орасида Ўзбекистонга, миллатимизга ва унинг улкан маънавий меросига, юртимизда сўнгти йилларда амалга оширилган кенг кўламли ислоҳотларга дунё ҳамжамияти орасида кизикиш ортиб бораётганини кўрсатади.

Хатосиз ёзиш кўнимкасини шакллантиришга таъсир этадиган асосий омиллардан бири газета-журнал мутолааси эканлиги ҳам сир эмас. Афсуски, бугун нафакат адабий, балки барча босма нашрларнинг адади камайиб кетди. Адабий нашрларимиз ададини мамлакатимиздаги кутубхоналар сони ёки тил ва адабиёт ўқитувчиларининг сони билан таққосласангиз кўнгиллар ранжиyди. Тилимиз соғлиги ва ривожланиши тарғиботчиси

Тилимизни ўрганиш, ундан фойдаланиш, тарғиб қилиш бўйича олиб борилётган ишларни таҳлил қилиб, бу хайрли ишга ҳисса қўшиш бўйича вазифаларни белгилаб олишимиз ва изчил амалга оширишимиз даркор.

Ёшларимиз орасида тил ўрганиш кундайланлиги, куронарли хот Бирор линги ва ривожланиши тарзи оғизни бўлган адабиёт ўқитувчининг янги адабий нашрлардан бехабар ҳолда ўқувчилар олдига кириши анча нокулай ҳолат. Ижтимоий тармоқлардаги олди-кочди хабарлар оқими эса ўқувчиларни пала-партиш фикрлаш ва хотлар билан ёзилганларни бемалол беътибор кабул қилишга ўргаттиши.

кучайғанлиги кувонарли ҳол. Бироқ бу ўзбек тилини унудиши хисобига бўлмаслиги керак. Хорижий сўзларни аралаштириб сўзлашишга одатланиб қолган, ҳатто буни ўзича маданиятлилик белгиси деб қарайдиган кишиларни кўриб ачиниб кетасан.

Эътибор қаоул қилишга ургатяпти.

Бебаҳо маънавий қадриятимиз бўлган она тилимизни авайлаб-асраси, ривожлантириш, тарғиб қилиш, келажак авлодларга бойитилган, жозиба ва тароватини сақлаган ҳолда етказиш олдимиизда турган муҳим вазифадир.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганларидек, “Ҳар биримиз давлат тилига бўлган эътиборни мустақилликка бўлган эътибор деб, давлат тилига эҳтиром ва садоқатни она Ватангэ эҳтиром ва садоқат деб билишимиз, шундай қарашни ҳаётимиз коидасига айлантиришимиз дозим”

ган рекламалардаги ғализликлар ҳам тилимизга бўлган эътиборсиз муноса-батдан.

Тил бойдигини оширишнинг му-

бўлиб хизмат қиласди.

Ҳабиб СИДДИҚ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
аъзоси, "Шуҳрат" медали сохиби.

Шоҳмот

Будапештда бўлиб ўтган
45-Бутунжаҳон шоҳмот олимпиадаси
кунлари дунё спорт ахлининг
нигоҳи Ўзбекистон терма жамоаси
ўйинларига қаратилди. Негаки, икки
йил олдин Ҳиндистоннинг Чениай
шахрида ўтказилган олимпиадада
терма жамоамиз чемпион бўлганди
ва Будапештга ўша олтин таркиб –
Нодирбек Абдусатторов, Нодирбек
Ёкуббоев, Жавохир Синдоров,
Шамсиддин Воҳидов, Жаҳонгир Воҳидов
билиан келишганди. Улар ўзларининг
чемпионлик унвонларини Будапешт
олимпиадасида ҳимоя қила олишадими.
Бу барчани қизиқтиради.

БУДАПЕШТ ОРТДА, ОЛДДА САМАРКАНД!

астлабки уч турда йигитлари-ракибларини йирик хисобда лубиятга учратиши. Тўртингтурда эса въетнамлик шоҳмотарга 1:3 хисобида ютқазиши. ббоев, Синдоров ўйинларини берган бўлса, Нодирбек Абдугоров, Жаҳонгир Воҳидов дутта гэришди. Олдинда ҳали етти ўйинлари борлиги учун шоҳчиларимиз ўз увонларини ҳикилишларига имконият мавжуд

доров эса ракибига ютқазди. Канчаларшижоат билан дона сурмасин Ёкуббоев ҳам мағлубиятини тан олди. Шамсиддин Воҳидовнинг 80-юришдаги ғалабаси натижага таъсир қилмади. Ҳисоб – 1,5 :2,5. Шу тариқа шоҳмотчиларимиз чемпионлик увонларини ҳимоя қила олишмади. Чунки бу вақтда хиндистонликлар АҚШ терма жамоасини мағлубиятга учратиб, муддатидан олдин олимпиада чемпиони бўлишга улгуришганли.

Айнан олимпиаданинг тўртинчи и Ўзбекистон аёллар терма жа-си қатнашаётганини ҳамма бил-Қизларимиз кучли ҳисобланган гария терма жамоасини 2,5:1,5 обида мағлубиятга учратди. Ҳами, биринчи таҳтада ўйнаган ёруза Ҳамдамова сабиқ жаҳон пиони Антоанета Стефанова-ютди, қолган ўйинларда дуранг д этилди. Афсуски, қизларимиз забали анъанаси бешинчи турда тади. Улар грузияликларга ки-хисобда ютқазишиди. Олтинчи да Нидерландия терма жамоаси та углурини анди.

Энди аёллар терма жамоамиз ўйинларига қайтсан. Улар еттинчи турда грецияликлардан устун келди – 2,5:1,5. Саккизинчи турда АҚШ шоҳмотчиларига рўпара бўлди. АҚШ етакчиси сифатида дона сураётган шоҳмотчимиз Гулруҳбегим Тоҳиржонова юртдошларимизга қарши ўйнамади. Етакчисиз ҳам АҚШ иирик ҳисобдаги ғалабани расмийлаштириди – 3,5:0,5. Қизларимиз тўққизинчи турда сербияликлар билан дуранг ўйнагач, ўнинчи турда англияликларни мағлуб этишиди – 3:1.

Дуранг үйнади – 2:2. Йигитларимиз тезда ўзларига ишиди. Кейинги түрт турда Молдова, Истроил, Украина ва Сербия ма жамоаларни енгиб, пешқаптар қаторига қайтди. Тўққизингтурда мусобақада карвонбоши-қилаётган ҳиндистонликларни ши ўйнашимиз маълум бўлди. Ўйинда ҳиндларни дуранг ҳам оатлантиради, бизнинг шохчиларимиз чемпионлик увонини ўзларида сақлаб қолишла-учун ғалаба қозонишлари керак. Кутингандек ҳиндлар очикчада дуранг учун ўйнади, вакиллариз эсавазиятни чигаллаштириш ин таваккал қилишмади. Натижага тўртта ўйинда ҳам дуранг қайдиди.

Охириг тур олдидан йигитларимиз кучли учликка кириш, қизларимиз кучли ўнликка кўтарилиш имкониятини сақлаб қолишиди. Албатта, бу бошқа жамоаларнинг натижаларига ҳам боғлиқ эди. Йигитларимиз ўн биринчи турда францияликларга қарши дона суришди. Абдусатторов, Ёкуббоев, Синдоров рақиблари билан дурангта келишиди, Шамсиддин Вохидов яна гала-ба қозонди ва францияликлардан 2,5:1,5 хисобида устун келиб, 17 очко тўпладик. Энди колган ўйинларнинг натижасини кузатдик: Словения – Ҳиндистон – 0,5:3,5, Хитой – АҚШ – 1,5:2,5, Сербия – Украина – 3,5:0,5, Арманистон – Эрон – 2,5:1,5. Шу вақтда Испания – Венгрия шоҳмотчилари дуранг кайдалади.

Трия шохмотчилари дуранг қайд этишганини күрдик. Шу тариқа 17 очко билан жамоамиз күшимча күрсаткычларга күра учинчи ўринни эгаллади.

Эркаклар терма жамоалари ўр-

данинг кичик бронза медали билан
такдирланди.

кўриниш олди: 1. Ҳиндистон – 21; 2. АҚШ – 17; 3. Ўзбекистон – 17; 4. Хитой – 17; 5. Сербия – 17; 6. Арманистон – 17 очко. Шоҳмотчила-римизнинг олимпиададаги шахсий кўрсаткичлари қуидагича: Нодирбек Абдусатторов – 9 очко (11 ўй-индан); Нодирбек Ёкуббоев – 5(10); Жавохир Синдоров – 5(10); Шамсиiddин Вохидов – 8(10); Жаҳонгир Вохидов – 2(3). Олимпиадада шахсий кўрсаткичлар бўйича ҳам совриндорлар аниқланади. Ўз тах-таларида кўрсатган натижаси учун Нодирбек Абдусатторов олимпиа-данинг кичик кумуш, Шамсиiddин Вохидов эса олтин медалига сазо-вор бўлди.

Кизларимиз ўн биринчи турда туркияликларга қарши ўйнади ва улар рақибларини 2,5:1,5 ҳисоби-да енгигиб, 16 очко жамғарди. Яна қолган ўйинларнинг натижалари-ни кузатдик: Қозогистон – АҚШ – 2:2, Ҳиндистон – Озарбайжон – 3,5:0,5 (айнан шу ўйинлар натижалари олимпиада совриндорларини аниқлади), Венгрия – Испания – 0,5:3,5, Арманистон – Германия – 3:1. Польша – Грузия – 1,5:2,5

3.1, Польша – Грузия – 1,5,2,3. Аёллар терма жамоалари ўтасида юқори ўринлар қуйидагича тақсимланди: 1. Ҳиндистон – 19; 2. Қозогистон – 18; Кўшимча кўрсаткичларга кўра 3. АҚШ – 17; 4. Испания – 17; 5. Арманистон – 17; 6. Грузия – 17. Кейинги ўринларни 16 тадан очко тўплаган Хитой, Украина, Польша, Болгария, Аргентина ва Ўзбекистон жамоалари қўшимча кўрсаткичларга кўра олимпиада жадвалида ёзилган тартибда жойлашишди. Биз қизларимизни олимпиада тарихида янги муваффақият – 12-ўрин билан табриклаймиз. Бу муваффақиятга қизларимиз қуйидагича хисса қўшишди: Нодира Афрузова 6 очко(11 ўйиндан); Нилюфар Ёкуббоева – 4(9); Умида Омонова – 6,5(10); Маржона Маликова – 2,5(6); Нодира Нодиржонова – 7(8). киришишлари керак. Бу Қарорда олимпиадага қандай тайёргарлик кўришимиз кераклиги аниқ-тиник белгилаб берилган.

Самарқанддаги олимпиада 1992 йили Маниладаги кумуш медалимиз, 2022 йили Ченнайдаги ғалабамиз, 2004 йили Рустам Қосимжоновнинг жаҳон чемпиони бўлиши, шоҳмотчиларимиз ҳозирги олтин авлодининг нуфузли мусобақаларда эришаётган муваффақиятлари тасодиф эмаслигини исботлаши билан муҳим аҳамиятга эга. Хуллас, Самарқанддаги олимпиадада шоҳмотчиларимизни ҳам, халқимизни ҳам фақат олтин медаллар қаноатлантиради. Бу маррани забт этишга имкониятимиз етарли, лекин ҳар бир кунни ганимат билиб, тайёргарликни янада кучайтишимиз керак.

Асфор МҮМИН, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

ШИЙКОАТ СОХИБАСИ

Йўлингиз тушеб Тошкент вилояти Оҳангарон шаҳридаги 1-умумтаълим мактабига қадам ранжида килсангиз, ишончимиз комилки, бу даргоҳдан катта куч, руҳий қувват олиб, таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар кўз олдингизда тўлақонли намоён бўлиб маънавият бешиги хисобланмиш мактаб ҳаётига асло бефарқ ўтиб кета олмайсиз. Мактаб сизни ўзининг ички мухитига, маърифий салоҳиятига жалқила олиши, шубҳасиз.

Шундай инсонлар бўладики, ўзини ҳам, жонини ҳам ҳалқ иши учун аямайди. Мактабни, ўкув даргоҳи ўзининг иккичи уйи деб ҳисоблайди. Ана шундай фидойи, жонкуяр устозлардан бирни Оҳангарон шаҳридаги 1-умумтаълим мактаби раҳбари Наргиза Боймирзаевадир. Айнан шу мактабнинг собиқ ўкувчиши бўлган Наргизахон бутун ҳаётини, илмини, шиҷоатини мактабга баҳшида этган десак, тўғрироқдир.

Салкам кирк йилдан бери педагоглик соҳасида фаолият юритаётган Наргизахон ҳамиша таълимни, мактаб ишини ҳаётининг асоси, деб билди ва бутун фаолияти давомида мактаб таълимiga садоқат билан ҳизмат қилишни ўз бурчи ва эътиоди деб тушунди. 1716 ўринга мўлжаланган мактаб биносини бунданда замонавийроқ, бундана гўзалрок килиш ўйлида доимо елиб-югурди, изланди.

Ана шундай изланишлар самараси ўларок, мактабнинг моддий-техник базаси тубдан яхшиланди, ўкув-тарбиявий ишлар тизимли, муваффакиятли йўлга кўйилди. Айниқса, таълимга талабчанлик устоз педагогларга талабчанликдан бошланади десак, ҳақ гапни айтган бўламиз. Айнан Наргизахонинг талабчанлиги туфайли ўқитувчиларнинг тоифасини ошириш, ўрта маҳсус маълумотли мутахассисларни олий маълумотли қилиш ишлари жадал

олиб борилди. Бунинг натижасида ҳозирда ушбу мактабда барча педагог-ҳодимлар олий маълумотли эканлиги таҳсинга сазовор. Айни дамда мактабда 98 нафар педагог фаолият юритаётган бўлса, ана шу устозларнинг 13 нафари олий, 21 нафари 1-тоифали ва 36 нафари чин маънода мутахассис эканлиги ўкув даргоҳи салоҳиятидан далолатдир.

Албатта, жамоанинг макташга арзигулик ютуқлари талайгина. Мактаб ўқитувчиларнинг 8 нафари ҳалқаро, 4 нафари миллӣ, 3 нафари В2 сертификатларига эга. Тил ўрганиш бўйича ўқитувчиларнинг 100 фоизи, ўқувчиларнинг эса 50 фоизи “Ибрат фарзандлари” сертификатларига эга бўлишди. Айниқса, 2020 йил мактаб учун муваффақиятли йил бўлди. Ўша йили “Замонавий мактаб” мақоми йўналишида ўтказилган танловда иштирок этган жамоа 142 нафар мактаблар орасида голибликка муносаб деб топилди. Айтиш жоизки, Президентимиз илгари сурган 5 ташаббус доирасида сезиларли ишлар қилинди. Чунончи спорт, китобхонлик, театр соҳаларида ҳам ҳамиша илдам. Хусусан, мактабда ташкил этилган “Турон” театри шаҳарда 1- ўринни эгаллаб

вилоят босқичида қатнашиди.

Мактабнинг таълим кўрсаткичлари ҳам чакки эмас. 2022-2023 ўкув йили якуни бўйича мактаб битириувчиларининг 92 фоизи ОТМ талабалигига айланishi. Жорий йилда эса 50 фоизга яқин битириувчилар ОТМ талабалигига қабул қилинди. Ҳеч бир шубҳасиз айтиш мумкинки, раҳбар шиҷоатли, жасоратли бўлса, кўплаб ютуқларга эришиш мумкин экан. “Ташаббусли бюджет” лойиҳасида фаол иштирок этган жамоанинг 540 ўринли биноси тубдан қайта таъмирланди. Мактаб учун интерактив доскалар, парта, стол-стуллар олиб келинди, 55 та кузатув камералари ўрнатилди.

Ана шундай ибратли ишларнинг бошида турган Наргиза Боймирзаева ишлашдан, меҳнат килишдан, изланишдан асло ҷарчамайди. Бир қатор мукофот ва совринлар, эсталик нишонлари соҳибаси бўлган ажойиб устоз, меҳри дарё муаллима мардлик ва шиҷоат соҳибаси сифатида эл ардоғида эканлигининг ўзи унинг катта баҳтидир.

Ашурали БОЙМУРОД,
“Жамият”нинг маҳсус мухбири.

Мурожаат ортидағи тақдирилар

Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан кейин ўз олдига ҳуқуқий демократик давлат қуриш ва фуқаролик жамиятини шакллантиришни мақсад қилиб қўйди. Президентимизнинг “Инсонларнинг дарду ташвишларини ўйлаб яшаш — одамийликнинг энг олий мезонидир” деган сўzlари бугун ҳар бир ишда дастур бўлиб хизмат қилимоқда.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 40-моддасида кўрсатилганидек, ҳар ким бевосита ўзи ва бошқалар билан биргалиқда давлат органларига ҳамда ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига, мансабдор шахсларга ёки ҳалқ вакилларига аризалар, таклифлар ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Аризалар, таклифлар ва шикоятлар конунда белгиланган тартибида ва муддатларда кўриб чиқилиши шартлиги белгилаб қўйилган.

Жамиятни янгилаш жараёнлари давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари ишини ҳалқ манфатида пухта ташкиллаштириш, ижро интизомини кучайтириш, ҳар қандай номуносиб салбий иллатларга кескин барҳам бериш, барча бўғинлардаги давлат органларининг ходимлари авваламбор фуқаролар хизматидаги раҳбарларни шахсий жавобгарлигини ошириб боришни талаб этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхоналари давлат органлари билан аҳоли ўртасида очик мулоқатни ўйлга қўйиши, долзарб муаммоларни аниқлаш, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан мурожаатларнинг кўриб чиқилишини ўзига ҳос самарали механизмга айланди. Президентимиз

таъбири билан айтганда: “Халқ қабулхоналари ташкил этилиши аҳолини йиллар давомида кийнаб келган муаммоларни аниқлашига, уларнинг аксарияти жойида ҳал этилишига замин яратади”.

Жойларда Халқ қабулхонаси ходимлари, давлат органлари ва бошқа ташкилотлар раҳбарлари билан биргалиқда аҳоли билан бевосита мулоқот қилиш ҳамда уйма-уй юриш орқали муаммоларни аниқлаш ва ҳал этишда ҳамкорликнинг ўйлга қўйилганлиги натижасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Президентимизнинг Виртуал ва Халқ қабулхонаси орқали 2024 йилнинг 17 сентябрь ойига кадар Юнусобод туманида жисмоний ва юридик шахслардан 14179 та келиб тушган мурожаатларнинг 10758 таси қаноатлантирилган, шундан 4457 таси ижобий ҳал этилган.

Мисол учун, Чилонзор тумани, “Гулистон” масиви 44-йй, 10-хонада яшовчи фуқаро Ким Светлана Максимовна Юнусобод тумани, “Юнусота” МФЙ, 14-мавзе, 19-йй, 24-хонадонда яшовчи 1932 йилда тугилган ижтимоийхимояга муҳтоҷ ва ёлғиз яшовчи опаси Ким Раиса Максимовнанинг яшаб келаётган хонадони ўзига қайтариб берилишида амалий ёрдам кўрсатилганлиги учун туман Халқ қабулхонасига

миннатдорчилик хатини ёзиб қолдирди.

Юнусобод тумани, 5-мавзе, 71-йй, 31-хонадонда яшовчи фуқаро К. Заяева ўғли Б. Кўчқаровни иш билан таъминлашда амалий ёрдам берилиганинни ҳамда Юнусобод тумани, “Хуснибод” МФЙ, Амир Темур кўчаси, 2-“А” йий, 31-хонадонда яшовчи фуқаро Л. Убайдуллаева ўзининг бир неча йилдан бўён ҳал бўлмай келаётган муаммоси ижобий ечим топгани учун туман Халқ қабулхонасидан миннатдор эканлигини билдиришган.

Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ти Қонуннинг 28-моддасида ариза ёки шикоят масалани мазмунан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига, ташкилотга ёки унинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан ўн беш кун ичида, кўшимча ўрганиши ва текшириш, кўшимча хужжатларни сўраб олиш талаб этилганда эса бир ойгача бўлган муддат ичида кўриб чиқилиши белгиланган бўлсада, лекин амалда келиб тушган мурожаатларни ўн беш кунлик муддатда кўриб чиқиш чоралари кўрилмасдан асоссиз равишда бир ойлик муддатда кўриб чиқиш каби салбий амалиёт шаклланиб қилимоқда, бу эса ўз навбатида фуқароларнинг қайта мурожаат қилиш сони ортишига сабаб бўлмоқда.

Бундай нохуш ҳолатларни бартараф этиш бўйича бизнинг таклифимиз:

- мурожаатлар билан ишловчи ходимларнинг қўнимсизлигини бара-тараф этиш;

Халқ қабулхонаси

• фуқаролар мурожаатлари билан ишловчи ходимларнинг Одоб-аҳлоқ коидаларини ишлаб чиқиш ва уни танишириш;

• фуқаролар ва юридик шахсларнинг вакиллари билан мулоқат килишда эътиборли, хайриҳоҳ, хушмуомила бўлиши;

• ташриф буорувчини сўзларини охиригача тинглаши ва айтилган муаммонинг мазмунини аниқлаши;

• ташриф буорувчига мурожаатни кўриб чиқиш тартиби ва муддатлари ҳамда қабул қилинган қарор устидан шикоят қилиш тартиби ҳақида маълумот бериши шарт.

Давлат органлари ва ташкилотлар томонидан аҳолини кийнаб келаётган муаммоларни жойида ҳал этиш, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Виртуал ва Халқ қабулхоналари келиб тушаётган мурожаатларнинг камайтиришнинг энг самарали йўли бу жойларда ташкил этилаётган сайёр ва оммавий қабулларнинг кенг кўламли ҳамда салоҳият билан ўтказилиши лозимлиги ҳозирги кунда тўлиқ ўз тасдигини топмоқда.

Ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдири турганини ҳис қилган ҳолда, мурожаатлар келиб тушаётган соҳаларда давлат органлари ва ташкилотлар, ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан мурожаатларни имкон кадар жойларда ҳал этишига эътибор қаратиш, уларни конунда белгиланган муддатда кўриб чиқиш, ҳалқ дарди билан яшаш инсоний бурчимиз бўлмоғи даркор.

Ў.АБДУРАСУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Тошкент шаҳар, Юнусобод туманидаги Халқ қабулхонаси мудири в.в.б.